

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΜΠΟΥΓΑΣ

Τη βραδειά εκείνη είχαμε μείνει λίγο άργα στο καλό ξενοδοχείο φαγητού ή «Μεγάλη Έλλάς» της Ξάνθης.

Έναν Τουρκαλβανόν και έναν Έλληνα...

Δίπλα μας, μιά εύθυμη παρέα γιατρών και φαρμακοποιών της πόλεως, έτρωγε και άστειεύετο, αναφέρουσα διάφορα ανέκδοτα της ζωής εκάστου.

Άμα τελειώσαν τά δικά τους, άρχισαν νά διηγούνται παληές ιστορίες κι' άφου έξαντληθήκαν κι' αυτές, άνεβήκαν στα πιό παληά και φτάσαν μέχρι της εποχής του Άλη-Πασσά και παραπάνω.

Και σάν μιλήσανε για τόν Άλη-Πασσά, θυμήθηκαν και τόν γενικό του τόν εισπράκτορα, τόν μακαρίτη Τσαπαλάμο, άν ένθυ-

μούμαι καλά τó όνομα.

— Ξέρετε, λέει ó διηγούμενος, ó όποιος φαινόταν Ήπειρώτης άπό τά Γιάννενα, τόν Τσαπαλάμο τόν είχαν ó Άλη-Πασσάς ένα είδος διευθυντού τών οικονομικών του και έπειδή ήταν και τίμιος, του είχε και άπόλυτον έμπιστοσύνη.

Αυτός είχε άλλους δυό εισπράκτορας, έναν Έλληνα Μπουγά, άπό τά Γιάννενα, και έναν Τουρκαλβανίτη.

Ο Μπουγάς ήταν ένας τύπος άνθρώπου εύφυους, άνοιχτόκαρδου και εύφύλογου. Για τίς εύφυλογίες και τά άστεία του, τόν άγαπούσε έξαιρετικά κι' ó Άλη-Πασσάς.

Η οικογένεια αυτή ύπάρχει ακόμα στα Γιάννενα και είνε, φαίνεται, τó προτέρημα τούτο της καλής καρδιάς οικογενειακό, γιατί όλοι λέν άστεία, άκακα και έπιτυχημένα.

Οί δυό λοιπόν ύποεισπράκτορες αυτοί του Άλη-Πασσά σκεφθήκαν μιά ήμέρα:

— Μωρέ, τόσο θιός περνάει άπό τά χέρια μας και τά παίρνει όλα ó Πασσάς και σ' έμάς δέν μένει παρά τών χρημάτων ή σκουριά. Δέν κρατάμε λίγα άπό τίς εισπράξεις, για νά ίδουμε κ' οί φτωχοί έμείς καμμιά φορά Θεό;...

Νά κρατήσουν, αλλά πώς;

Φοβόντουσαν τόν Τσαπαλάμο.

Νά του προτείνουν συνεταϊρισμό, ούτε και νά τó σκεφθούν.

—Νά πάρτα τούτα, σέ παρακαλώ, και τράβα τó σχοινί πιό πέρα.

Άποφασίσανε λοιπόν νά τόν ανακατέψουν με άλλον τρόπο πονηρόν στη βρωμοδουλειά. Κάθε βδομάδα που του φέρναν τίς εισπράξεις, του φέρναν και ένα ποσόν άδικαιολόγητο, παραπανιστό, τó όποιον και του έδιδαν σιωπηρώς.

Ο Τσαπαλάμος τó παίρνει και δέν μιλούσε.

Και ή μηχανή αυτή έξακολούθησεν επί έβδομάδες άρκετές...

Άφου πέρασε κάμποσος καιρός, οί δυό ύποεισπράκτορες άρχισαν νά του φέρνουν τάς δημοσίας εισπράξεις... έλλειμματικές.

— Καλά, τούς έλεγεν ó Τσαπαλάμος, και τά άλλα;

— Τά άλλα, του άπαντούσανε αυτοί, τά άλλα είνε «ά π ό κ ε ί ν α» !...

Μιά, δυό, τρείς, πέντε, έξ φορές. Τά χρήματα φτάναν πάντα λιγώτερα άπό τίς εισπράξεις. Και σέ κάθε τέτοια

παράδοσι έλλειπών λογαριασμών, ó Τσαπαλάμος ρωτούσε:

— Και τά άλλα;

Και άπαντούσανε αυτοί:

— Τά άλλα, είνε «ά π ό κ ε ί ν α».

Ός που μιά ήμέρα ó Τσαπαλάμος θυμωσε και τούς έπιασε άπό τó μανικοκάπι.

— Βρέ, ποιά «έκείνα κι' άπ' εκείνα»; Τόν, παρά νά φέρετε έδω.

— Νά, του εΐπανε αυτοί, μιλάμε για κείνα τά παραπανιστά, όπου σου δίνουμε και σ' τά βουτούσες.

Ο Τσαπαλάμος θυμωσε, αλλά θυμώσαν κι' αυτοί.

— Θα πάμε στόν Πασσά, του εΐπαν, νά σέ καταγγείλουμε.

Ο Τσαπαλάμος τότε τούς πέταξε έξω με τίς κλωτσιές.

— Τόν παρά νά φέρετε, γιατί άλλοίμονό σας, τούς φώναξε.

Τότε εκείνοι πήγαν και τόν κατήγγειλαν ως... καταχραστή στόν Πασσά. Ο Πασσάς εκάλεσε τόν Τσαπαλάμο κι' αυτός τόν παρακάλεσε νά εύαρεστηθή νά πάν μαζί ως τó χρηματοκιβώτιο.

Έκει, επί παρουσία τών δύο κατεργαρέων, άνοιξε τήν «κάσσα» και έδειξε στόν Άλη-Πασσά, μέσα σέ ιδιαίτερη σακκούλα τά χρήματα όπου του δίνανε παραπάνω και του διηγήθηκε τήν πονηριά τους.

Θύμωσεν ó Πασσάς, αλλά έπειδή τούς άγαπούσε και ιδίως τόν Μπουγά, για τ' άστεία του, αντί νά τούς κρεμάση, έξώρισε τόν μόν Μπουγά στην Άρτα, τόν δέ Τουρκαλβανίτη, δέν ένθυμούμαι πού...

Έτσι θρέθηκε ó Μπουγάς ένα πρωί στην Άρτα, χωρίς ψωμί, χωρίς στέγη, χωρίς έλεος και χωρίς παρά, και χωρίς του Πασσά τήν σκέπη και τήν προστασία, τήν όποιαν είχε πριν.

Κάθησε κάμποσο και σκέφθηκε πώς θα τά θγάλη πέρα, τί θα γίνη.

Άλλά ένας Μπουγάς δέν χάνεται.

Καλεί άμέσως δυό παιδιά, παίρνει και ένα μακρύ σχοινί και άρχισε νά μετράη τούς δρόμους της Άρτας και τά σπίτια.

Έστηνε, λοιπόν, τή μιά άκρη του σχοινού έδω, έλεγε του παιδιού νά τραθήξη, όσο τó σχοινί βαστούσε, και έσημείωνε σταυρούς και αριθμούς με ένα κάρβουνο στους τοίχους και στις γωνιές τών σπιτιών και τών μαγαζιών.

Οί Άρτινοί άνησυχήσανε.

— Τί συμβαίνει έδω πέρα; σκέφτηκαν. Μήπως πρόκειται νά κόψουνε τά σπίτια μας;

Και έρωτούσαν τόν Μπουγά:

— Τί θα κάμετε; Γιατί μετράς τά σπίτια;

— Θα τó μάθετε! άπαντούσε μυστηριωδώς εκείνος, χωρίς νά δίνη άλλη καμμιά έξήγησι, ούτε νά λή άλλη λέξι και ούτε νά (Συνέχεια στη σελίδα 51)

Ο Άλη-Πασσάς, τούς κάλεσε μπροστά του.

Ο Τσαπαλάμος του έξήγησεν, άμέσως τί συμβαίνει.

Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΥ

(Συνέχεια από τη σελίδα 21)

— Μου φαίνεται ότι βρίσκομαι κοντά στην λύσι του αίνιγματος. Ο κ. Αϊντερσον εξακολουθεί να βρίσκεται στο μέγαρό του.

— Πώς; Έκανε ο αστυνομικός εξαφιασμένος. Έξακολουθεί να βρίσκεται στο μέγαρό του;

— Ναι, μα σε κατάστασι πτώματος. Και η δουλειά μας είναι τώρα να βρούμε αυτό το πτώμα.

— Ο Στέφεν λοιπόν είναι ο δολοφόνος; Έκανε ο αστυνομός αναπηδώντας.

— Ο Στέφεν είν' έντελώς άθώος, απάντησε ο Σάμ.

— Πώς; Έξηγηθήτε...

— "Ε, λοιπόν, ιδού! Ο κ. Αϊντερσον αγαπούσε τρελλά το χρυσάφι του. Θέλησε να το μαζέψη όλο σ' ένα μόνο δωμάτιο για να το χαίρεται με την άνεσί του, γιατί το χρηματοκιβώτιό του δέν τώ χωρούσε πειά... Γι' αυτόν τώ λόγο υποθέτω ότι έφτιαξε στά υπόγειά του ένα είδος κρύπτης σαν αυτές πού έχουν ή Τράπεζες. Ολόκληρο δωμάτιο δηλαδή... Ίσως λοιπόν κάποιο βράδυ πού ο εκατομμυριούχος μπήκε εκεί για να μετρήση πάλι τώ χρυσάφι του, ή πόρτα νάκλεισε πίσω του και να μην μπόρεσε πειά να τήν ανοίξη... Και πέθανε εκεί κάτω, πάνω στό χρυσάφι του.

— Έχετε φαντασία, Σάμ, έκανε ο αστυνόμος χαμογελώντας ειρωνικά.

— Είστε ελεύθερος να μη με πιστεύετε, μα είμαι βέβαιος ότι τά γεγονότα θά επιβεβαιώσουν τήν ιδέα μου...

Και πραγματικά, είχε δίκη.

Χάρις στίς τηλεγραφικές πληροφορίες τού κλειδροποιού, ο Σάμ μπόρεσε ν' ανακαλύψη τήν υπόγεια κρύπτη, όπου, καθώς είχε προβλέψει, ο εκατομμυριούχος είχε σωριάσει εκατομμύρια σε χρυσά νομίσματα.

Τώ πτώμα του κοίτονταν άπάνω σ' ένα σωρό δολλαριών.

Τώ κλειδί βρισκόταν στην πόρτα τής κρύπτης, μα άπ' έξω, έτσι πού, καθώς έκλεισε ή πόρτα αυτή, ο εκατομμυριούχος δέν μπόρεσε πειά να τήν ανοίξη και πέθανε από τήν πείνα κοντά στά εκατομμύριά του...

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΑΣΠΡΟΥ ΠΙΘΗΚΟΥ

(Συνέχεια από τη σελίδα 28)

περασμένα μεσάνυχτα για να πάω στον άσθενή πάγο, νερό Βισού και διάφορα φάρμακα. Λησμόνησα, από τήν βιασύνη μου, να πάρω μαζί μου τόν πίθηκό μου.

Έπιστρέφοντας σπίτι μου, ύστερ' από μιās εβδομάδος, άπουσία, βρήκα τόν πίθηκο εξαπλωμένον έξω από τήν πόρτα. Δέν ζούσε πειά... Με τήν πρώτη ματιά πού τού έρριξα, κατάλαβα ότι δέν τού είχε έπιτεθί κανένα ζωο, άφου στό κάτασπρο δέρμα του δέν φαινότανε τώ παραμικρό ίχνος αίματος. Τά ρόζ μάτια του, πού σκόρπιζαν θαυμάσιες λάμψεις τώ βράδυ, στό φώς τής λάμπας, τά ώραία ρουμπινένια μάτια του είχαν κλείσει για πάντα...

Άπερίγραπτη όργη με κυρίεψε τότε... Κι' έπειδή δέν ήξερα πού να ξεθυμάνω, άρχισα να κλαίω... "Έκλαιγα έπειδή έχασα όχι μονάχα μιá δλόκληρη περιουσία —εικοσιπέντε χιλιάδες φράγκα— αλλά κι' ένα σπάνιο ζωο, πού με αγαπούσε με όλη τήν δύναμι τής άθώας καρδιάς του...

Ρώτησα τούς ιθαγενείς να μάθω ποιός σκότωσε τόν πίθηκό μου. Στην άρχή, κανείς δέν ήθελε να μιλήση. Τέλος, χάρις στην γνώσι τής γλώσσας, τών εθίμων και τής μαγείας, έμαθα ότι ένας γιατρός, άνίκανος να θεραπεύση τούς άρρώστους με τά φάρμακά του, ίσχυρίστηκε ότι «τώ πνεύμα πού φώληαζε στον άσπρο πίθηκο» ήταν ή μοναδική αίτία τής συμφοράς πού έπεσε στον τόπο μας!...

Οί προληπτικοί ιθαγενείς δέν δυσκολεύτηκαν να πιστέψουν τώ γιατρό. Έφόσον, όμως, ήμουν εγώ στην πόλι, κανείς δέν τολμούσε να πειράξη τόν πίθηκό μου. Άλλά μόλις έλειψα, βρήκανε τήν κατάλληλη εύκαιρία για να τρυπήσουν με μιá μακρυνά καρφίτσα τήν καρδιά τού λευκία... Και όμως, είχα προσφέρει πολλές υπηρεσίες στους ανθρώπους αυτούς. Η άμάθεια και ή προληπτικότητα των τούς έκανε να ξεχάσουν τις υποχρεώσεις πού είχαν άπέναντ μου και να σκοτώσουν ένα ζωο πού τώ αγαπούσα τόσο πολύ...

Πέρασαν πολλά χρόνια από τότε πού έγινε ή ιστορία αυτή.

Στό διάστημα αυτό, άπόχτησα διάφορα ζωα πού τ' αγαπάω και μου άφωσιώθηκαν. Ποτέ, όμως, δέν θά μπόρεσω να ξεχάσω τόν κάτασπρο πίθηκό μου με τά ρουμπινένια μάτια του...

ΑΝΤΡΕ ΝΤΕΜΑΙΖΟΝ

Ο ΜΠΟΥΓΑΣ

(Συνέχεια από τήν σελίδα 14).

σηκώνη κεφάλι από τώ μέτρημα.

— Μωρέ, άμάν!

— Θα τώ μάθετε! άπαντούσε στερεότυπα εκείνος χωρίς να καταδέχεται ούτε να γυρίση καν να τούς κυτάξη!...

Τότε ένας-ένας από τούς Άρτινούς και κρυφα από τούς άλλους τούς συμπατριώτες του, πλησίαζαν με τρόπο τόν Μπουγά και του έβασαν μιá χούφτα χρήματα στό σακκούλι.

— Γράβα λίγο παραπερα άπυ τώ σπιτι τή γραμμή, τού ψιθύριζαν.

Ο Μπουγάς δέν μιλούσε, αλλά τώ σχοινί τραβιότανε πιο μακρυνά.

Αίντε τότε, και ο ένας και ο άλλος άρχισαν να τού δίνουν παραδες.

— Πάρε τούτα σε παρακαλώ και άφησε τώ σπιτι έξω.

Έτσι κόντευε να γεμιση τώ σακκούλι από χρήματα, όταν έφτασαν τά γεγονότα αυτά και στού Άλη-Πασσά τ' αυτιά. Δίνει λοιπόν ο Πασσάς διαταγή και πιάνουν τόν Μπουγά.

— Βρέ, τί είν' αυτά, πού έκανες εκεί στην Άρτα, λντεψίξ; τού λέει όταν τόν πήγαν μπροστά του.

— Μα, Πασσά μου, τού άποκρίνεται ο Μπουγάς, μ' έστειλες «σεργκουίνι» (έξορία) στην Άρτα, μα σκέφθηκες και τί θά έτρωγα και πώς θά ζούσα εκεί πέρα;...

Ο Πασσάς έγέλασε με τήν έξυπνη άπάντησί του και τόν συγχώρησε. Κι' έτσι έμεινε ο Μπουγάς στά Γιάννενα.

Μα όλοι οι άπόγονοί του ήσαν και είνε σαν κι' αυτόν: άστειοι κι' έτοιμόλογοι.

Τού γιου του ή τού έγγονού του, δέν ένθυμούμαι και καλά, τού έγγονού του μάλλον, κάηκε ή γυναίκα καθώς πηγαινε ν' άναψη τή φωτία με τόν τενεκέ τού πετρελαίου.

Σάν έγινε ο ενταφιασμός και γύρισαν όλοι στό σπιτι και άρχισαν να δινουνε τούς «μαύρους τούς καφέδες», άναστέναν ο Μπουγάς βαθειά:

— "Αει, ήταν να τώ πάθω κι' αυτό!

Οί άλλοι κύτταξαν να τόν παρηγορήσουν:

— Αυτά έχει ο κόσμος, βρέ Μπουγά. Γραφτό της ήτανε τής κακομοίρας' ύπομονη μοναχα και κουράγιο, τί να γίνη, έτσι είνε τά ανθρώπινα. Άνθρωποι είμαστε και μεις... Βάλε λιθάρι στην καρδιά σου, άνδρας-άνδρας να φανής... τυχερό σου ήτανε να τώ πάθης και αυτό...

— Δέν σās λέω, απάντησεν άναστενάζοντας και πάλι ο Μπουγάς, αλλά... αλλά, όλοι τις στέλνουνε ώμες στον άλλο κόσμο κι' εγώ τήν έστειλα ψημένη!... ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΤΙ ΑΙΝΙΓΜΑ Ο ΕΡΩΣ!..

(Συνέχεια από τη σελίδα 26)

μισότερο και με μιá πιγμένη κραυγή πόνου, έκλεισε τά μάτια, έκανε να στηριχθί γώρω της κι' έπεσε λιπόθυμη στην αγκαλία τής Μάριον Μπέλ, πού δέν μπορούσε πειά να συγκρατήση τα δάκρυνά της.

Οί κυριοι έσπευσαν τότε να μεταφέρουν τις δυο γυναίκες σ' ένα γειτονικό σαλονάκι κι' εκεί να τις αφήσουν μόνες, όταν συνήλθε ή έρωτευμένη νέα.

Μά, ζαφνικά, συνέβη κάτι πού δέν τώ περίμενε ή Μάριον Μπέλ: ή αινιγματική ζένη γονάτισε μπροστά της και μ' ένα παράξενο χαμόγελο, τής ζήτησε να τήν συγχωρήση.

— Να τήν συγχωρήση; Γιατί; άπόρησε ή Μάριον Μπέλ. Τι έχετε; Γιατί χαμογελάτε;

— Θα σās εξηγήσω άμέσως... τής απάντησε ή νέα. Ο άρραβωνιαστικός μου σās είχε στείλει ένα δράμα, για να τώ διαβάσετε και να τώ παίξετε στό θιασό σας. Έσείς όμως τού τώ έπιστρέψατε, δίχως να τώ ανοίξετε διόλου... Κι' εγώ τότε τόν συμβούλεψα να κάνουμε αυτή τήν τρέλλα πού έκάναμε άπόψε... Να παίξουμε μπροστά σας μιá σκηνή από τώ δράμα πού δέν διαβάσατε. Κι' έτσι έπαιξαμε μπροστά στον κόσμο τήν τελευταία σκηνή τής δευτέρας πράξεως... Έλάτε, συγχωρήστε μας... Ναι, ήταν μιá τρέλλα, μα καθώς είδατε, τώ δράμα τού άρραβωνιαστικού μου θ' άρέση, ά συναρπάση τόν κόσμο... Κ' ή άπόδειξις είνε ότι κι' έσείς συγκινηθήκατε ειλικρινά!...

Η Μάριον Μπέλ δέν ήξερε αν έπρεπε να θυμώση ή να ελάση. Στο τέλος όμως, μπροστά σ' αυτή τήν περιεργη περιπέτειά της πού είχε διασκεδάσει τήν πλήξι της, ξέσπασε ένα ήχηρό γέλιο και ζήτησε από τήν ώμορφη νέα τώ θεατρικό έργο τού άρραβωνιαστικού της.

Αυτή είνε ή ιστορία τού θεατρικού έργου: «Τί αίνιγμα ο έρως!» πού ανέβασε τόν περασμένο χειμώνα στό Λονδίνο ο διάσημος Άγγλις ήθοποιός Μάριον Μπέλ και πού έσημείωσε μιá θριαμβευτική έπιτυχία. ΤΖΑΙΗΜΣ ΚΡΙΣΤΙΑΝ